

ÚVODNÉ SLOVO

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

do rúk sa vám dostal zborník príspevkov z tretieho ročníka *Jarnej konferencie o aktivitách a terapii s asistenciou psov (canisterapii)* s tematickým zameraním *Výskum ako východisko dobrej praxe*.

Vývin v oblasti aktivít a terapie s asistenciou psov je zrejný, ako vidieť z aktivít na medzinárodnej úrovni (najmä prijatie odporúčaných usmernení *International Association of Human-Animal Interaction Organizations - IAHAIO White Paper: The IAHAIO Definitions for Animal Assisted Intervention and Animal Assisted Activity and Guidelines for the Wellness of Animals Involved*, ktorý bol na úrovni IAHAIO), ale aj na národnej úrovni. Tu by som chcela spomenúť najmä posun v oblasti vzdelávania. Od roku 2012 organizuje Eurocanis (Humenné) vzdelávanie v tejto oblasti s názvom *Príprava na výkon činnosti inštruktora canisterapie* v rozsahu 80 hodín, akreditované Ministerstvom školstva SR ako ďalšie vzdelávanie. Podobné vzdelávanie od roku 2013 ponúka aj *Spojená škola v Ivanke pri Dunaji* (ide o 60-hodinový kurz s názvom *Canisterapia*). K novším patrí aj 40-hodinový modul vzdelávania *Terapeutické techniky v sociálnej práci* (Inštitút ďalšieho vzdelávania sociálnych pracovníkov pri *Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave*. Zvlášť významným krokom, domnievam sa, je otvorenie vzdelávania v študijnom programe *Vzťah človek – zvierat a jeho využitie v canisterapii a hipoterapii* (v študijnom odbore kynológia) v bakalárskom stupni, ktoré od akademického roka 2012/2013 ponúka *Univerzita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach*. Samozrejme, významný podiel na príprave pre zodpovedný výkon majú aj semináre a výcviky organizované kynologickými klubmi pre vlastných členov a členky, ale rovnako aj pre verejnosť so záujmom o túto oblasť.

Aj keď uvedené vzdelávacie príležitosti rozhodne vnímam ako pozitívny trend, domnievam sa, že ich kvalita je multifaktoriálne determinovaná a len samotné absolvovanie takéhoto vzdelávania nemusí byť zárukou kvalitnej praxe. Verím však v prevažujúce pozitíva a pozitívny posun v procese profesionalizácie týchto činností.

Nárast vzdelávacích príležitostí môže signalizovať skutočné potreby tých, ktorí sa tejto oblasti venujú v kontexte výskumu či praxe. Domnievam sa, že nedostatočné legislatívne ukotvenie, málo dostupnej relevantnej odbornej spisby a absencia systematického vzdelávania prirodzene vyústili do požiadavky skvalitnenia poskytovaných služieb na základe kvalitnej prípravy pre ich realizáciu. Verím, že tento trend môže výraznejšie stimulovať proces profesionalizácie, ktorý v súčasnosti vnímam ako aktuálny trend v predmetnej oblasti. Zároveň vyjadrujem nádej, že rozšírenie ponuky vzdelávania je skutočne odrazom požiadavky poskytovateľov a poskytovateľiek týchto služieb, ktorí sa dožadujú kvalitnej prípravy a zároveň očakávajú zodpovedajúce spoločenské uplatnenie s náležitou vážnosťou.

Uvedené môže súvisieť aj s pozitívnym fenoménom ubúdania takých udalostí, ktoré spôsobovali újmy na zdraví na strane klientely a poškodzovali meno „slovenskej canisterapie“. V praxi tiež narástol počet takých poskytovateľiek a poskytovateľov služieb v oblasti aktivít a terapie s asistenciou psov, ktorí si jednoznačne uvedomujú potenciál, ale zároveň reflektujú obmedzenia tejto činnosti, zodpovedne prisupujú k príprave a realizácii týchto činností, vlastnú činnosť detailne dokumentujú a prispievajú tak ku kvalitným

a erudovaným zisteniam, nevyhnutným pre rozvoj kvality a odbornosti v predmetnej oblasti. Môžem s plnou vážnosťou vyjadriť názor, že kvalita služieb sa v tejto oblasti výrazne zvýšila.

Vyjadrujem nádej, že aj tieto už tradičné konferencie prispievajú k zabezpečeniu nepretržitej výmeny informácií a snád' v budúcnosti podporia mobilizáciu k tvorbe kvalitnej profesnej organizácie garantujúcej odbornosť a kvalitu aktivít a terapie s asistenciou psov, a to na základe jasne formulovaných štandardov vzdelávania i praxe.

Nosným cieľom konferencie bolo identifikovať možnosti výskumu v oblasti aktivít a terapie s asistenciou psov ako prostriedku pre skvalitňovanie ich výkonu v praxi a ako podpory profesionalizácie tohto druhu odbornej činnosti. Obsahom spoločnej diskusie boli možnosti a limity základného i aplikovaného výskumu v oblasti sociálnych a humanitných vied v kontexte aktivít a terapie s asistenciou psov, jeho metodologické a etické aspekty a uplatnenie výskumných zistení v praxi. Keďže výskum a prax predstavujú obojsmerný vzťah, v diskusii odoznelo množstvo inšpirácií pre nové výskumné témy v kontexte aktuálnych trendov i zo samotnej praxe.

Problematika výskumnej praxe v oblasti aktivít a terapie s asistenciou psov je v našich podmienkach pomerne nová. Hoci boli realizované výskumné aktivity zamerané predovšetkým na identifikáciu možností aktivít a terapie s asistenciou psov a ich evalváciu, ich kvalita je nevyrovnaná. Ukazuje sa totiž, že prevažne sú realizované samotnými poskytovateľmi a poskytovateľkami týchto služieb, ktorí nemajú potrebnú metodologickú prípravu, a len výnimočne sú realizované v spolupráci s výskumníčkami a výskumníkmi v oblasti sociálnych a humanitných vied. Táto skutočnosť často vedie k tomu, že poskytovateľky a poskytovatelia aktivít a terapie s asistenciou psov nie sú pripravení v dostatočnej miere monitorovať svoju prácu, hodnotiť jej kvalitu, potreby klientely, ale ani orientovať sa vo výskumoch, ktoré by mohli byť pre nich prínosné.

Konferencia si aj z týchto dôvodov vytýčila ako jeden zo svojich cieľov poskytnúť účastníčkam a účastníkom možnosť rozšíriť svoje vedomosti aj v oblasti metodológie sociálnych vied. Kľúčovým bodom programu sa tak stali prezentácie venované práve otázkam výskumu v oblasti aktivít a terapie s asistenciou psov. Dopoludnia dvoch dní konferencie boli venované predstaveniu základných východísk a prístupov kvantitatívnej a kvalitatívnej metodológie. Mgr. Dávid Bosý, PhD. prezentoval hlavné zásady prípravy a realizácie výskumného projektu realizovaného kvantitatívnou výskumnou stratégiou. Účastníčky a účastníci tak mali možnosť naučiť sa, ako správne formulovať cieľ výskumu, výskumné hypotézy, ako aj zásady tvorby dotazníka ako hlavného výskumného nástroja kvantitatívneho výskumu. Predstavil tiež hlavné rozdiely medzi kvantitatívnym a kvalitatívnym výskumom, možnosti ich kombinovania, výhody i limity jednotlivých prístupov. Doc. Mgr. Monika Bosá, PhD. sa počas druhého dopoludnia venovala kvalitatívnemu výskumu s dôrazom na najčastejšie využívané metódy – prípadové štúdie a rôzne typy interview. Na konkrétnych príkladoch výskumu v oblasti aktivít a terapie s asistenciou psov mohli účastníčky a účastníci porozumieť špecifikám sociálneho výskumu, „zákulisiu“ zberu dát, rozdielom medzi analýzou a interpretáciou, ale aj tomu, ako „čítať“ výsledky výskumov. V diskusii, ktorá nasledovala, bolo možné identifikovať hlavné problémy v oblasti výskumu, s ktorými zápasia nie len aktívne pracujúci profesionáli a profesionálky, ale i študentky a študenti odboru „canisterapia“. Viaceré účastníčky a účastníci diskutovali s prednášajúcimi o konkrétnych potrebách vyplývajúcich z ich vlastných výskumov či evalvácií ich práce. Medzi najčastejšie problémy patrili formulácie otázok pri vedení rozhovoru, stanovenie cieľov výskumu, špecifiká prípadových štúdií realizovaných rôznymi technikami, ako aj rozdiely medzi prípadovou štúdiou ako výskumnou metódou a metódou sociálnej práce.

Konferencia tak vytvorila priestor pre zamyslenie sa nad celým spektrom otázok v kontexte teórie, výskumu a praxe aktivít a terapie s asistenciou psov, pre diskusiu i hľadanie riešení aktuálnych problémov v predmetnej oblasti v našich podmienkach. Domnievam sa, že práve kvalitný výskum, odborná diskusia a rozširovanie poznatkov reálne zachytávajúcich možnosti i limity tejto pomáhajúcej činnosti môžu výrazne napomôcť k zvýšeniu odbornosti aktivít a terapie s asistenciou psov a naštartovať, resp. nasmerovať proces ich profesionalizácie v špecifických podmienkach Slovenskej republiky.

V mene organizátorov vyslovujem nádej, že konferencia aspoň čiastočne vyplní prázdne miesto v spolupráci pri sprostredkovaní a vzájomnej výmene aktuálnych poznatkov z predmetnej oblasti. Pritom si rozhodne nekladie za cieľ saturovať komplexné či systematické vzdelávanie, ale skôr podporiť vzájomnú výmenu informácií a skúseností. Je potešujúce, že sa neustále rozrastajú rady tých, ktorí sa výskumne tejto téme aktívne venujú. Rovnako je, domnievam sa, pozitívnym trendom, že v rámci aktívnych účastníkov a účastníčok sa objavujú nové osobnosti, prinášajúc nové stimuly či podnety tak pre rozvoj výskumu, ako i samotnej praktickej realizácie aktivít a terapie s asistenciou psov. Tiež s potešením konštatujem, že sa nám darí vytvoriť platformu k diskusii negatívnych skúseností či nevyjasnených otázok, spoločne hľadať a konfrontovať možnosti riešenia a tak predchádzať neodborným či jatrogenizujúcim intervenciám, ktoré by ohrozovali status či spoločenský význam tohto špecifického prístupu. Dúfam, že konferencia postupne vybuduje tradíciu vzájomného obohacovania vedy a výskumu na jednej a praxe na druhej strane.

Preto sú okrem teoretických prednášok do programu zaradené aj workshopy zamerané najmä na prípravu a realizáciu relevantných výskumných zámerov. Výstupom z konferencie, o. i., bude už tradične i zborník príspevkov, dostupný v knižniciach po celom Slovensku. Jeho význam zdôrazňujem najmä v súvislosti s neustále malým množstvom relevantných odborných zdrojov v predmetnej téme.

Chcem oceniť tých, ktorí prišli na konferenciu s cieľom otvorene sa podeliť s ostatnými o vlastné poznatky, zistenia či skúsenosti, bez potreby uzatvárať sa a nekooperovať, a tak prispieť k otvorenej a podnetnej diskusii i celkovej atmosfére podujatia. Verím, že tu nadviazané kontakty a spolupráca nebudú limitované časom podujatia, ale že pretrvajú a podpora či skvalitnia kooperáciu tých, ktorí sa venujú tejto oblasti vo výskume i v praxi.

Osobitne chcem poďakovať organizátorom a partnerom podujatia, ktorými sú *Výcviková škola Doggie* (Bratislava), *Zmysel života, n.o.* (Žilina), *Výcvikové canisterapeutické sdruženie Hafík, o. s.* (Třeboň) a *Inštitút edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove*.

Všetkým účastníkom i účastníčkam konferencie prajem, aby toto podujatie prinieslo množstvo inšpirácií pre ďalší výskum v predmetnej téme, podnietilo záujem a snahu o odbornejší výkon v praxi a prispelo k profesionalizácii aktivít a terapie s asistenciou psov v podmienkach Slovenskej republiky.

PhDr. Denisa Šoltésová, PhD.